

Asia Tekijänoikeus laadulliseen haastatteluun

Hakija Tieteentekijöiden liitto

Annettu 31.10.2008

Tiivistelmä *Arvioinnin kohteena olleet laadulliset haastattelut eivät olleet siinä määrin itsenäisiä ja omaperäisiä, että ne olisivat tekijänoikeuslain 1§:ssä tarkoitettuja teoksia.*

LAUSUNTOPYYNTÖ

Tieteentekijöiden liitto (jäljempänä hakija) on pyytänyt tekijänoikeusneuvoston lausuntoa laadullisen haastattelun tekijänoikeudesta ja lähioikeuksista.

Selostus asiasta

Lausuntopyynnön mukaan Suomen Akatemia on myöntänyt vuonna 2004 rahoituksen tutkimushankkeelle, jossa on tarkoitus tutkia erilaisia toimintamalleja hoivatyössä sekä Suomessa että Italiassa. Tutkimushankkeen rahoituskausi on kolme ja puoli vuotta (1.6.2005-31.12.2008). Rahoitus jaettiin siten, että tutkija A:n ja tutkija B:n palvelussuhteet tässä hankkeessa ovat erimittaisia. Tutkija A:n palvelussuhde hankkeessa kesti 1.6.2005-31.1.2007. Tutkija B pystyi yhdistämään aiemman rahoituksensa hankkeen rahoitukseen, ja voi siten työskennellä hankkeessa rahoituskauden loppuun saakka.

Yhdessä sovitun tutkimussuunnitelman mukaan tutkija A:n tehtävänä oli Italian aineiston keruu ja analysointi. Tutkija B:n tehtävänä oli Suomen aineiston keruu ja analysointi. Tutkija A teki Italian kenttätöön yksin tutkimussuunnitelman työnjaon mukaisesti. Suomen aineiston keräsivät tutkija B, projektin johtaja ja kaksi harjoittelijaa yhdessä. Tutkija A:n palvelussuhdetta ei jatkettu 31.1.2007 jälkeen. Tutkija B sen sijaan jatkaa hankkeessa työsuhteessa ja korkeakoulu antoi hänen käyttöönsä myös tutkija A:n keräämän aineiston.

Palvelussuhteen aikana taikka sen päätyttyä tutkija A ja työnantajana toiminut korkeakoulu eivät sopineet tekijänoikeuksien siirtymisestä korkeakoululle. Aineiston käytöstä taikka tekijänoikeuksien siirtymisestä tilanteessa, jossa tutkija A:n palvelussuhde ei enää jatku, ei tehty myöskään nimenomaista sopimusta eikä tutkija muutoinkaan ole antanut sellaiseen suostumustaan. Korkeakoulu ei hakijan mukaan ole näyttänyt, että tutkija A olisi sitoutunut luovuttamaan aineiston korkeakoulussa vapaasti käytettäväksi.

Laadulliset haastattelut

Tutkija A on kertonut tekijänoikeusneuvostolle, että lausuntopyyntöissä tarkoitettuja laadullisia haastatteluita on tehty 20 kappaletta. Haastateltavia on ollut kahdenlaisia: hoitoa tarvitsevia vanhuksia ja heidän omaisiaan. Tutkija A on litteroinut ja kääntänyt Suomen kielelle yhden vanhuksen ja tämän hoitajan haastattelun ja osan yhden omaisen haastattelusta ja lähettänyt nämä tekijänoikeusneuvoston tarkasteltavaksi.

Laadullisista haastatteluista hakija kertoo seuraavaa:

Haastattelut on tehty toisessa maassa ja haastattelijan rooli on ollut aktiivinen. Haastattelun toiseksi kohdemaaksi valittiin Italia, koska tutkija A oli tehnyt maahan kohdistuvaa tutkimusta, puhuu kieltä ja tuntee paikallista toimintakulttuuria. Ilman tutkijaa Italiaa koskevaa aineistoa ei olisi voitu kerätä. Rahoittaja korosti perusteluissaan rahoituksen myöntämiselle nimenomaan sitä, että aineisto kerätään alkukielellä. Tutkija käytti haastatteluissa apunaan haastattelurunkoa, jonka tekemiseen hän oli osallistunut ja jonka hän oli kääntänyt italiaksi.

Haastattelemisen ei ollut rutiininomaista kysymysten tekemistä, vaan jo sinänsä teoreettisesti värittyä toimintaa. Sen avulla tuotettiin aineisto, jolle voidaan esittää kysymyksiä ja josta voidaan rakentaa erilaisia tutkimusongelmia ja -kysymyksiä. Näihin vastaaminen ja niiden ratkaiseminen tapahtuu puolestaan kerätyn aineiston avulla. Tietoisena haastatteluiden keskeisyydestä myöhemmälle analyysille tutkija A muotoili ja johdatteli laadullisissa haastatteluissa kysymyksiä niin, että hän voisi analysoida niitä myöhemmin eri teoreettisissa viitekehyksissä.

Jotta tutkimusaineistoa pystyisi käyttämään monipuolisesti, oli tutkijan aktiivisesti kuunneltava haastateltavaansa ja muotoiltava kysymyksiä kunkin haastateltavan oman elämäntilanteen erityispiirteiden mukaisesti. Tutkijan aktiivinen panos haastatteluissa näkyi myös siinä, että hän sisällytti haastatteluihinsa oma-aloitteisesti myös alkuperäisen suunnitelman ulkopuolisia teemoja haastateltavan kanssa käymiensä keskusteluiden perusteella.

Tekijänoikeusneuvostolle esitetyt kysymykset

Hakija on esittänyt tekijänoikeusneuvostolle seuraavat kysymykset:

1. Ylittääkö tutkimushankkeessa kerätty tutkimusaineisto itsenäisenä tekijänoikeuskynnyksen tapauksessa, jossa tutkimusaineisto koostuu yhden tutkijan (tutkija A) itse tekemistä laadullisista haastatteluista?
2. Jos haastatteluaineistoa ei ole pidettävä tekijänoikeussuojaa saavana itsenäisenä teoksena, saako se kuitenkin suojaa ns. lähioikeuksia koskevien säännösten perusteella (TekijäL 49 §)?
3. Onko korkeakouluissa tehtävän tutkimuksen osalta merkitystä voimassa olevan tekijänoikeuslain tulkinnan kannalta sillä, mistä rahoituslähteestä tutkimusta rahoitetaan? Voidaanko tekijänoikeuksien siirtymistä koskevassa arvioinnissa ottaa suoraan korkeakoulueksintölain määritelmät sopimustutkimuksesta ja avoimesta tutkimuksesta? Kuka määrittelee näiden määritelmien rajat tekijänoikeudessa (esim. Suomen Akatemian päätös 14.11.2006 työsuhdeeksintöjen osalta)?
4. Voidaanko tekijänoikeuksien katsoa siirtyneen oletettaman perusteella tilanteissa, joissa tutkija tekee itsenäisesti tutkimusta Suomen Akatemian rahoituksella, kuitenkin osana korkeakoulun tutkimustoimintaa?
5. Mikä merkitys siirtymäoletettaman taikka ns. hiljaisen sopimuksen kannalta on sillä, ettei tutkija saanutkaan jatkaa tutkimustaan kyseisen hankkeen piirissä?
6. Voiko korkeakoulu luovuttaa tekijänoikeussuojaa saaneen tutkimusaineiston taikka tietokannan käyttö- ja tekijänoikeudet eteenpäin toiselle tutkijalle, mikäli alkuperäisen tutkijan palvelussuhde päättyy kesken tutkimuksen, eikä tekijänoikeuksien siirtymisestä ole nimenomaisesti sovittu?

TEKIJÄNOIKEUSNEUVOSTON LAUSUNTO

Tekijänoikeuslain 55 §:n mukaan tekijänoikeusneuvosto antaa lausuntoja tekijänoikeuslain soveltamisesta. Näiden lausuntojen luonne ei ole sitova. Tekijänoikeusneuvosto ei ota kantaa muiden lakien soveltamiseen eikä tehtyjen sopimusten sisältöön tai tulkintaan.

Tekijänoikeudesta

Tekijänoikeuslain (TekijäL, 404/1961) 1 §:n mukaan sillä, joka on luonut kirjallisen tai taiteellisen teoksen, on tekijänoikeus teokseen. TekijäL 1 § sisältää esimerkkiluettelon tekijänoikeussuojaa saavista teostyypeistä. Tekijänoikeuden kohteena voivat olla esimerkiksi kaunokirjalliset ja selittävät kirjalliset ja suulliset esitykset.

Suullisia esityksiä ovat esimerkiksi puheet, esitelmät, luennot, saarnat ja urheiluselostukset. Tekijänoikeus ei kohdistu mihin tahansa suulliseen esitykseen, vaan tekijänoikeussuojan saamisen edellytyksenä on, että esitystä voidaan pitää TekijäL:n 1 §:ssä tarkoitettuna itsenäisenä ja omaperäisenä teoksena. Suullisen esityksen ei tarvitse olla kiinnitetty alustalle kuten tallenteelle tai paperille.

Tekijänoikeudessa teoksella tarkoitetaan luonnollisen henkilön henkisen luomistyön tulosta. Teokselta edellytetään, että sitä voidaan pitää tekijänsä itsenäisen luovan työn omaperäisenä tuloksena. Tällöin se niin sanotusti ylittää teoskynnyksen eli saavuttaa teostason. Suojan edellytyksenä ei ole muita erityisiä vaatimuksia. Ratkaisu teoskynnyksen ylittymisestä tehdään tapauskohtaisella harkinnalla. Tavanomaisena arviointikriteerinä on pidetty sitä, voisiko kukaan muu samaan työhön ryhtyessään päätyä samanlaiseen lopputulokseen.

Tekijänoikeus suojaa sekä teosta kokonaisuutena että sellaista teoksen osaa, jota muusta teoksesta irrallaan tarkasteltuna voidaan pitää tekijänsä luovan työn omaperäisenä tuloksena.

Vakiintuneen näkemyksen mukaan ideat, aiheet, periaatteet yms. jäävät tekijänoikeussuojan ulkopuolelle. Tekijänoikeus ei estä esimerkiksi kahta henkilöä kirjoittamasta kirjaa samasta aiheesta. Suojan kohteena on se teoksen ilmenemismuoto, johon tekijä on omaperäisellä tavalla ajatuksensa saattanut.

Tekijän taloudellisista oikeuksista säädetään TekijäL 2 §:ssä. TekijäL 2 §:n 1 momentin mukaan tekijänoikeus tuottaa, TekijäL 2 luvussa säädetyin rajoituksin, yksinomaisen oikeuden määrätä teoksesta valmistamalla siitä kappaleita ja saattamalla se yleisön saataviin, muuttamattomana tai muutettuna, käännöksenä tai muunnelmana, toisessa kirjallisuus- tai taidelajissa taikka toista tekotapaa käyttäen. TekijäL 2 §:n 2 momentin mukaan

kappaleen valmistamisena pidetään sen valmistamista kokonaan tai osittain, suoraan tai välillisesti, tilapäisesti tai pysyvästi sekä millä keinoilla ja missä muodossa tahansa. Kappaleen valmistamisena pidetään myös teoksen siirtämistä laitteeseen, jolla se voidaan toisintaa.

Tekijän moraalisisista oikeuksista säädetään TekijäL 3 §:ssä. TekijäL 3 §:n 1 momentin mukaan tekijä on ilmoitettava hyvän tavan mukaisesti, kun teoksesta valmistetaan kappale tai teos kokonaan tai osittain saatetaan yleisön saataviin. Säännöksen 2 momentin mukaan teosta älköön muutettako tekijän kirjallista tai taiteellista arvoa tahi omalaatuisuutta loukkaavalla tavalla älköönkä sitä myöskään saatettako yleisön saataviin tekijää sanotuin tavoin loukkaavassa muodossa tai yhteydessä.

Tekijänoikeus syntyy teoksen luoneelle luonnolliselle henkilölle. Teos voidaan luoda myös useiden henkilöiden yhteistyönä. Yhteisteoksesta säädetään TekijäL:n 6 §:ssä. Jos kaksi tai useammat ovat yhdessä luoneet teoksen heidän osuuksiensa muodostamatta itsenäisiä teoksia, on tekijänoikeus heillä yhteisesti. Kullakin heistä on kuitenkin valta vaatimusten esittämiseen oikeuden loukkauksen johdosta.

Oikeuskirjallisuudessa Pirkko-Liisa Haarmann (Tekijänoikeus & lähioikeudet, Helsinki 2005, s. 102) on todennut, että kirjeet ja haastattelut eivät ole poikkeuksia teosten joukossa. Ne seuraavat normaaleja sääntöjä: tekijänoikeus kirjeeseen ja haastatteluun on sen tekijällä. Haastatteluun saattaa syntyä yhteinen tekijänoikeus haastattelijalle ja haastateltavalle, jos haastateltavan luova panos selvästi ilmenee lopputuloksesta.

Tekijänoikeus on TekijäL 43 §:n mukaan voimassa, kunnes 70 vuotta on kulunut tekijän kuolinvuodesta.

Tekijänoikeuden siirtyminen

Tekijä voi luovuttaa oikeuksiaan toiselle esimerkiksi korkeakoululle. Tekijänoikeuden siirtymisestä säädetään TekijäL 3 luvussa. Tekijänoikeuden luovutusta koskevat yleiset säännökset ovat lain 27 - 29 §:ssä. Tekijä voi luovuttaa taloudelliset oikeutensa kokonaan tai osittain. Moraalisista oikeuksistaan tekijä voi luopua vain laadultaan ja laajuudeltaan rajoitettua teoksen käyttämistä varten.

TekijäL 40 b §:n mukaan tekijänoikeus tietokoneohjelmaan, siihen välittömästi liittyvään teokseen tai tietokantaan siirtyy työnantajalle, jos tämä on luotu täytettäessä työsuhteesta johtuvia työtehtäviä. Säännöstä sovelletaan, ellei toisin ole sovittu (TekijäL 27 § 3 mom.), ja sitä koskevista poikkeuksista säädetään 40 b §:n 2 momentissa.

Tekijänoikeuslakiin ei sisälly muita yleisiä säännöksiä työ- tai virkasuhteessa luoduista teoksista.

Luettelo- ja tietokantasuoja

Teosten ja tietojen kokoaminen luetteloksi tai tietokannaksi voi vaatia suuria investointeja tai aikaa ja vaivannäköä ilman, että lopputulos ylttäisi teostasoon ja tulisi siten tekijänoikeuslain 1 §:n mukaisella tekijänoikeudella suojatuksi. Tällainen lopputulos voi kuitenkin saada tekijänoikeuslain 49 §:n mukaista suojaa.

Tekijänoikeuslain 49 § 1 momentin mukaan sillä, joka on valmistanut 1) luettelon, taulukon, ohjelman tai muun sellaisen työn, jossa on yhdisteltynä suuri määrä tietoja, taikka 2) tietokannan, jonka sisällön kerääminen, varmistaminen tai esittäminen on edellyttänyt huomattavaa panostusta, on yksinomainen oikeus määrätä työn koko sisällöstä tai sen laadullisesti tai määrällisesti arvioiden olennaisesta osasta valmistamalla siitä kappaleita ja saattamalla ne yleisön saataviin.

TekijäL 49 § 1 momentin 2. kohdan mukainen tietokantojen erityissuoja lisättiin lakiin lainmuutoksella 1998/250, joka tuli voimaan 15.4.1998. Tekijänoikeuslaki saatettiin muutoksella vastaamaan tietokantojen oikeudellisesta suojasta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviä (96/9/EY), jäljempänä tietokantadirektiivi.

Suojattavan tietokannan määritelmä sisältyy tietokantadirektiivin 1 artiklan 2. kohtaan. Sen mukaan "tietokannalla tarkoitetaan teosten, tietojen ja muiden itsenäisten aineistojen kokoelmaa, joka on järjestetty järjestelmällisellä tai menetelmällisellä tavalla ja johon elektronisesti tai muulla tavoin on mahdollistettu yksilöllinen pääsy". Suomen tekijänoikeuslakia voidaan kuitenkin soveltaa myös tietokantoihin, jotka eivät täytä kaikkia direktiivin määritelmän edellytyksiä (HE 1997/170 vp.).

Luetteloon tai tietokantaan liittyvä oikeus on voimassa, kunnes 15 vuotta on kulunut siitä vuodesta, jona työ valmistui, tai jos työ saatettiin yleisön saataviin ennen tämän ajanjakson päättymistä, 15 vuotta siitä vuodesta, jona työ saatettiin ensimmäisen kerran yleisön saataviin.

Korkeimman oikeuden ratkaisukäytäntö

Korkein oikeus on käsitellyt suullisten esitysten suojaa ratkaisussaan KKO 1988:52. Asiassa televisiotoimittaja oli paikan päällä selostanut jalkapallo-ottelua televisiolähetystä varten. Kun selostus oli omaperäinen, toimittajalla oli tekijänoikeus siihen. Yhtiö, joka oli ilman toimittajan lupaa nauhoittanut lähetysten, velvoitettiin suorittamaan hyvitystä ja korvausta tekijänoikeuden loukkaamisesta. Otteluselostus ei ole ollut ennalta valmistellun kuvauksen tai ennestään tiedossa olleiden tosiasioiden esittämistä eikä luentaa. Se on annettu vapaasti jalkapallo-ottelusta sen nopeasti vaihtuvia tilanteita seuraten. Paitsi selostusta pallon kulusta esitys on käsittänyt myös lukuisia

arviointeja pelaajista, joukkueista, erotuomarityöstä ja jalkapallotapahtumista yleensä. Tällaiset arvioinnit ovat olennaisesti perustuneet selostajan omaan pelitietoon ja kokemukseen. Kun selostus lisäksi on annettu välittömästi ottelupaikalta ja käsittänyt koko ottelun, se on Korkeimman oikeuden käsityksen mukaan ollut itsenäinen ja omaperäinen, tekijänoikeuslain selittävänä suullisena esityksenä suojaama teos.

Tekijänoikeusneuvoston lausuntokäytäntöä

Tekijänoikeusneuvosto on arvioinut suullisten esitysten teosluonnetta lausunnossaan TN 1995:3. Asiassa hakija pyysi tekijänoikeusneuvostolta lausuntoa siitä, saako haastateltavan suullinen esitys televisiohaastattelussa tekijänoikeussuojaa. Kyse oli noin kymmenen minuutin pituisesta haastattelusta, jossa haastateltava kertoi vapaasti elämästään ja siihen liittyvästä huumeiden käytöstä. Ohjelmassa esitetyssä haastattelussa haastateltavalle ei esitetty kysymyksiä. Tekijänoikeusneuvosto katsoi, että televisiohaastattelussa teostasovaatimus on suullisen esityksen osalta korkeampi kuin kirjallisen teoksen. Haastateltava ei kertonut tarinaansa niin omaperäisesti, ettei kenenkään toisen, joka ryhtyisi itsenäisesti vastaavaan työhön, voitaisi olettaa päätyvän samanlaiseen lopputulokseen. Tarina ei ollut tekijäL 1 §:ssä tarkoitettu suullisena esityksenä ilmenevä teos.

Lausunnossaan TN 2005:3 tekijänoikeusneuvosto katsoi osan haastatteluvastauksista olleen siinä määrin itsenäisiä ja omaperäisiä, että ne ylsivät teostasoon ja olivat TekijäL 1 §:n mukaisella tekijänoikeudella suojattuja. Hyvin lyhyet vastaukset eivät yltäneet kirjalliselta teokselta vaadittavaan teostasoon eivätkä olleet tekijänoikeussuojan piirissä.

Tekijänoikeusneuvosto on käsitellyt luettelosuojaa useissa lausunnoissaan. TekijäL 49 §:n 1 momentin nojalla suojatuiksi on katsottu esimerkiksi puhelinluettelo (TN 1987:16), nimipäiväluettelo (TN 1995:11 ja TN 1996:1), matrikkeli (TN 1994:20), malliratkaisujen luettelo (1993:4), sukutaulut (1994:19) sekä yrityksen kirjanpidossa käytettävät tilikartat (TN 2001:5). Luettelosuojan piiriin on luettu myös 200 asiakirjamallin muodostama, tietokonelevykkeelle tallennettu kokonaisuus (TN 1996:15), 197 lippua käsittävä lippukokoelma (TN 2000:9) sekä materiaaliluettelo (TN 2004:7), johon oli yhdistelty suuri määrä tietoja, ja eräitä kirjallisia dokumentteja (TN 2004:5, TN 2005:8).

Tekijänoikeusneuvosto on käsitellyt tietokantojen suojaa lausunnoissaan TN 1999:13, TN 1999:15, TN 1999:17, TN 2001:7, TN 2002:17, TN 2003:2 ja TN 2005:8. Suojan edellytyksenä olevaa huomattavaa panostusta on tekijänoikeusneuvosto pitänyt pitkälti näyttökysymyksenä.

Vastaukset lausuntopyynnössä esitettyihin kysymyksiin

Tekijänoikeusneuvosto toteaa, että ollakseen tekijänoikeudella suojattu suullinen esitys, laadullisen haastattelun on ylitettävä teoskynnys eli yllettävä teostasoon. Haastattelun on siten oltava henkisen luomistyön itsenäinen ja omaperäinen tulos. Teoskynnyksen katsotaan yleensä ylittyvän, jos voidaan olettaa, ettei kukaan muu vastaavaan työhön ryhtyessään olisi päätenyt samanlaiseen lopputulokseen.

Tekijänoikeusneuvosto on arvioinut sille toimitettua haastatteluaineistoa, joka on käsittänyt tutkijan litteroiman ja Suomen kielelle kääntämän yhden vanhuksen ja tämän hoitajan haastattelun ja osan yhden omaisen haastattelusta.

Tekijänoikeusneuvosto toteaa, että lausuntopyynnössä tarkoitetut haastattelut koostuvat haastattelijan esittämistä kysymyksistä ja haastateltavien kysymyksiin antamista vastauksista. Haastattelut on toteutettu vapaamuotoisesti keskustelemalla.

Lausuntopyynnön mukaan haastattelujen käyttötarkoituksena on tieteellinen tutkimus. Tässä tarkoituksessa haastattelija on aktiivisesti ja ammattitaidolla vienyt keskustelua eteenpäin.

1. Ylittääkö tutkimushankkeessa kerätty tutkimusaineisto itsenäisenä tekijänoikeuskynnyksen tapauksessa, jossa tutkimusaineisto koostuu yhden tutkijan (tutkija A) itse tekemistä laadullisista haastatteluista?

Tekijänoikeusneuvosto katsoo, että haastattelujen käyttötarkoitus sekä haastattelijan aktiivisuus ja ammattitaito eivät vaikuta haastattelussa esitettyjen kysymysten omaperäisyyden arviointiin.

Tekijänoikeusneuvoston käsityksen mukaan haastatteluissa esitetyistä kysymyksistä ja niihin annetuista vastauksista koostuva tutkimusaineisto ei muotonsa puolesta muodosta niin omaperäisesti ilmaistua kokonaisuutta, että sitä voitaisiin pitää tekijänoikeuslain 1 §:ssä tarkoitettuna teoksena.

2. Jos haastatteluaineistoa ei ole pidettävä tekijänoikeussuojaa saavana itsenäisenä teoksena, saako se kuitenkin suojaa ns. lähioikeuksia koskevien säännösten perusteella (TekijäL 49 §)?

Tekijänoikeusneuvosto katsoo, että lausuntopyynnössä tarkoitettuun haastatteluaineistoon ei kuulu sellaista suurta määrää tietoja, että se nauttisi luettelosuojaa. Haastatteluaineistoa ei ole myöskään pidettävä TekijäL 49 §:ssä tarkoitettuna tietokantana.

3. *Onko korkeakouluissa tehtävän tutkimuksen osalta merkitystä voimassa olevan tekijänoikeuslain tulkinnan kannalta sillä, mistä rahoituslähteestä tutkimusta rahoitetaan? Voidaanko tekijänoikeuksien siirtymistä koskevassa arvioinnissa ottaa suoraan korkeakoulueksintölain määritelmät sopimustutkimuksesta ja avoimesta tutkimuksesta? Kuka määrittelee näiden määritelmien rajat tekijänoikeudessa (esim. Suomen Akatemian päätös 14.11.2006 työsuhteeksintöjen osalta)?*

4. *Voidaanko tekijänoikeuksien katsoa siirtyneen oletettaman perusteella tilanteissa, joissa tutkija tekee itsenäisesti tutkimusta Suomen Akatemian rahoituksella, kuitenkin osana korkeakoulun tutkimustoimintaa?*

5. *Mikä merkitys siirtymäoletettaman taikka ns. hiljaisen sopimuksen kannalta on sillä, ettei tutkija saanutkaan jatkaa tutkimustaan kyseisen hankkeen piirissä?*

6. *Voiko korkeakoulu luovuttaa tekijänoikeussuojaa saaneen tutkimusaineiston taikka tietokannan käyttö- ja tekijänoikeudet eteenpäin toiselle tutkijalle, mikäli alkuperäisen tutkijan palvelussuhde päättyy kesken tutkimuksen, eikä tekijänoikeuksien siirtymisestä ole nimenomaisesti sovittu?*

Vastaukset kysymyksiin 3-6:

Tekijänoikeusneuvosto toteaa, että rahoituslähde ja korkeakoulueksintölain säännökset eivät vaikuta tekijänoikeuslain tulkintaan. Tekijänoikeusneuvosto ei anna lausuntoja korkeakoulueksintölaista. Tekijänoikeusneuvosto ei ota kantaa palvelussuhteen tai muidenkaan sopimussuhteiden olemassaoloon eikä sopimusten tekemiseen tai sisältöön. Tekijänoikeusneuvosto ei erikseen selvitä alan käytäntöjä.

Tekijänoikeusneuvosto toteaa, että tekijänoikeus on jäänyt tekijälle, jollei se ole lain tai sopimuksen nojalla siirtynyt työnantajalle.

Tekijänoikeuslakiin ei sisälly säännöksiä työ- tai virkasuhteessa luoduista teoksista lukuunottamatta tietokoneohjelmia ja tekijänoikeussuojaa saavia tietokantoja.

TekijäL 28 § koskee tekijänoikeuden luovuttamista sopimuksella. Sen mukaan jollei toisin ole sovittu, ei se, jolle tekijänoikeus on luovutettu, saa muuttaa teosta eikä luovuttaa oikeutta toiselle.

Hiljainen hyväksyntä ja sen mahdollinen tarkempi sisältö ovat sopimustulkintaan eikä tekijänoikeuslain soveltamiseen liittyviä kysymyksiä, joista tekijänoikeusneuvosto ei anna lausuntoa.

Puheenjohtaja

Marcus Norrgård

Sihteeri

Marko Rajaniemi

Lausunto on käsitelty tekijänoikeusneuvoston täysistunnossa. Asian ratkaisemiseen ovat osallistuneet Marcus Norrgård (puheenjohtaja), Arto Alaspää, Martti Heikkilä (eriävä mielipide), Teemu Kalliala, Satu Kangas, Martti Kivistö, Marianne Leskinen (eriävä mielipide), Elina Mäntylä, Kirsi-Marja Okkonen, Tytti Peltonen, Pekka Pulkinen, Maria E. Rehbinder, Katariina Sorvari, Markku Uotila (eriävä mielipide) ja Martti Virtanen.

Eriävä mielipide koskien kysymykseen 1 annetun vastauksen toista kappaletta:

Katsomme, että tekijänoikeusneuvoston tarkastelemaa 25.11.2005 päivättyä ja suomeksi käännettyä haastattelua voidaan kokonaisuutena pitää tekijänoikeuslain 1 §:ssä tarkoitettuna kirjallisena teoksena, johon on tekijänoikeus haastattelijalla sekä haastatellulla ja hänen hoitajallaan yhteisesti riippumatta siitä, että se muodoltaan ja ilmaisutavaltaan on suulliseen haastatteluun perustuvan keskustelun tiivistämätön ja sanatarkka litterointi. Käsitksemme mukaan teoskynnys ylittyy, sillä voidaan olettaa, etteivät ketkään muut vastaavaan työhön ryhtyessään olisi päätyneet ilmaisutavaltaan samanlaiseen lopputulokseen.

Helsingissä 31.10.2008

Martti Heikkilä
Marianne Leskinen
Markku Uotila